



รายงานการวิจัยเรื่อง

การจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมหาวิทยาลัยของไทย

โดย

นางสาวหนึ่งนยา ไหลงาม

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปี 2562

วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมหาวิทยาลัยของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสิทธิมนุษยชนในระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทย และ 2) เพื่อวิเคราะห์ทิศทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสิทธิมนุษยชนในระดับอุดมศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสารจากรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชน และการกำหนดสิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันมีหลักสูตรสิทธิมนุษยชน 5 หลักสูตร จาก 2 สถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยพบว่าหลักสูตรสิทธิมนุษยชนมีความเชื่อมโยงกับศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ สังคมศึกษา ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม นโยบายสาธารณะ นอกจากนี้หลักสูตรยังเผชิญข้อท้าทายสำคัญที่เป็นช่องว่างระหว่างแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงโดยเฉพาะการกำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติในรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐบาล ส่วนทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับประเทศไทยนั้นมุ่งไปที่การพัฒนาสิทธิมนุษยชนในระดับรายวิชาเพื่อสนับสนุนแนวคิดเรื่องการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ : หลักสูตรสิทธิมนุษยชน, สิทธิมนุษยชนศึกษา

Abstract

Human Rights Education in Thai University aimed to study human rights program and analyze the direction of Human Rights Program. Using documentary research methods, this focused on the curriculum and human rights as a national agenda. The research found that there are 5 programs from 2 universities, Mahidol University and Mahasarakham University. The programs have linked with many disciplines e.g. peace studies, democracy, environment, public policy. Moreover, the programs encounter the gap between the concept of human rights and its actual practice in Thailand. The national agenda in human rights reflects that the leaders lack understanding of human rights. The direction of Human Rights Program focused on human rights as a subject for human rights culture.

Keywords: Human Rights Program, Human Rights Education

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมหาวิทยาลัยของไทย” เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยการปกครอง มหาวิทาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2562

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัยชิ้นนี้ และทำให้ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หากรายงานวิจัยฉบับนี้มีความผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

หนึ่งนยา ไหลงาม

2 กันยายน 2563

วิทยาลัยการปกครอง มมส

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์	2
วิธีวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษา	4
การจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษา	12
สิทธิมนุษยชนในฐานวาระแห่งชาติของรัฐบาลไทย	15
บทที่ 3 หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในประเทศไทย	
หลักสูตรสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน	26
ภาพรวมรายวิชาของหลักสูตรสิทธิมนุษยชน	49
การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสิทธิมนุษยชน	55
ปัญหาของการจัดหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษา	57
บทที่ 4 ทิศทางในการพัฒนาการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับอุดมศึกษา	
การปรับตัวของหลักสูตรสิทธิมนุษยชน	62
ข้อท้าทายของหลักสูตรสิทธิมนุษยชน	63
ข้อเสนอแนะ	
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	66
บรรณานุกรม	67